

Чайна Миевил

МОРЕЛСИ

София, 2013

Преводът е направен по изданието:

CHINA MIÉVILLE

RAILSEA

SUBTERRANEAN PRESS

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © 2012 by China Miéville

© Светлана Комогорова-Комата, превод, 2013

© Издателство „Изток-Запад“, 2013

ISBN 978-619-152-334-4

ЧАЙНА МИЕВИЛ МОРЕЛСИ

Превод от английски
Светлана Комогорова-Комата

На Индиго

ИЛЮСТРАЦИИ

Голям южен кърт Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Talpa ferox rex

Гол къртоплъх Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Heterocephalus smilodon glaber

**Костенурка
подземница** Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Magnigopherus polyphemus

Мраволъв Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Myrmeleon deinos

Бухал подземник Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Athene cunicularia trux

Щипалка Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Dermaptera monstruosus

Кръвожаден заек Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Lepus cruentus

Тундров червей Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Lumbricus frigidinculta

Дневен прилеп Стрегайско къртоловно благотворително дружество
Vespertilio diei

ГОЛЯМ ЮЖЕН КЪРТ
(*Talpa ferox rex*)

Възпроизведено с позволение на архива на
Стрегайското къртоловно благотворително дружество.
Предоставил: Чайна Миевил

ЧАСТ I

ПРОЛОГ

ТОВА Е РАЗКАЗ ЗА ЕДНО КЪРВАВО МОМЧЕ.

Ето го, той стои & се люшка неудържимо като фиданка, брулена от вятъра. Той е червен, съвсем червен. Де да беше боя това! Около всяко от стъпалата – червени локви; дрехите му, каквито & да са били някога на цвят, сега са все по-наситено алени; косата му стърчи подгизнала.

Само очите му се открояват. Бялото на всяко от тях почти сияе на фона на засъхналата кръв – електрически крушки в тъмна стая. Той се вири пламенно в ницото.

Положението не е толкова зловещо, колкото изглежда. Момчето не е единственият окървавен човек там: той е обкръжен от други, червени & подгизнали като него. & те пеят весело.

Момчето е объркано. Нищо не се е решило. Той си е мислел, че е възможно. Надявал се е този миг да внесе ясност. Ала главата му е все така пълна с пустота или & той не знае с какво.

Подрали сме. Разбира се, можем да започнем откъдето & да е: в това е красотата на плетеницата, тъкмо в това е смисълът. Но това откъде започваме или не започваме си влече последиствията, & точно това място сега не е най-добрият избор. Да включим на заден: да оставим този локомотив да тръгне наобратно. Тъкмо до мига, преди момчето да се окървави, а там – да спрем & отново да поемем напред, за да видим как сме стигнали дотук, до червеното, до музиката, до хаоса, до голямата въпросителна в главата на един млад мъж.

ЕДНО

ОСТРОВ ОТ МЕСО!

Не. Да отстъпим малко назад.

Труп грамада?

Още малко.

Тук. Преди седмици, когато беше по-студено. Последните няколко дни – прекарани в безплодно моткане из скални проходи & в сините сенки на ледени канари, късни следобеди под небе от кремък. Момчето, все още не кърваво, гледаше пингвините. Взираше се в малките скалисти острови, настръхнали от сгушени птици, които пригласяха мазните си пера & се тътреха заедно, за да им е спокойно & топло. Отдал им е вниманието си от часове. Когато най-сетне от високоговорителите горе екна звук, той се стресна. Беше аларменият сигнал, който той & останалите от екипажа на „Медис“ очакваха. Пращящ рев. После от интеркома се разнесе възкликанието:

– Ей го, фучи насам!

Мигновена трескава готовност. Зарязваха бърсалки, захвърляха гаечни ключове, напъхваха в джобовете си недописани писма & недоиздялани резби, с все незасъхналото мастило & в покритата си със стърготини недовършеност. Към прозорците, към перилата! Всички се наведоха & вятърът ги зашиба.

Екипажът примижаваше срещу мразовития вятър, взираше се над големите сивкаво-черни зъби. Те се люшкаха в такт с движението на „Медис“. Птици се стрелкаха край тях с надежда, но сега никой не подхвърляше остатъци.

Далече-далече, там, където перспективата събираше в едно линиите на старите релси, пръстта кипеше. Скали се блъскаха. Земята яростно се преподреждаше. Отдолу се разнесе заглушен от прахта вой.

Сред странни земни форми & отломки от древна пластмаса черната пръст внезапно се изду в могила & нещо издрапа навън. Такъв грамаден & черен звяр!

Издигна се то от бърлогата си сред облак от буци пръст & взривен тътен. Страшилище. То изрева, във въздуха се извиси. За един безумен миг увисна в празното в зенита на своя скок. Сякаш за да огледа. Сякаш да го видят колко е огромно. Най-сетне отново се стовари върху горния слой пръст, пропадна в нея & изчезна вдън недрата ѝ.

Къртът бе изплувал.

ОТ ВСИЧКИ ЗЯПАЧИ НА „МЕДИС“ никой не се звереше повече от Шам. Шам Йес ап Сурап. Едър младеж – същинска буца. Набит, невинаги похватен, с ниско подстригана кестенява коса – да си няма ядове. Вкопчен в илюминатора, забравил пингвините, лицето му надничаше от купето като слънчоглед, зажаднял за слънце. В далечината къртицата препускаше на плитко под земята, около метър под повърхността. Шам гледеше как тундрата се изкорубва, а сърцето му тракаше като колела по релсите.

Не, това не бе първият кърт, който е виждал. Бригади – както наричаха техните игриви групи – от големи колкото кучета екземпляри постоянно ровеха в Стрегайския залив. Пръстта между железото & траверсите на пристанището вечно беше осеяна с къртичините & гърбовете им. Беше виждал & малките на по-едри породи, нещастни в земните аквариуми, докарани от ловци за Бъдни вечер на Каменноликите: бебета на къртове – тапи, & на къртове – лунни пантери, & на гърчеци се катраненолапи къртове. Ала големите, наистина големи, най-големите животни Шам ап Сурап бе виждал само на картинка, на занятията по лов.

Бяха го накарали да заучи наизуст подобен на стихотворение списък с другите имена на кърта – подкопник, талпа, кърт, къртица. Беше виждал размазани плоскографии & гравюри на най-грамадните животни. Схематични човечета бяха изобразени в мащаб, разтреперани, до убиеца – звездоносият, набръчкан кърт. А на последната страница, цялата в белези от пръсти, страница, нагъната като акордеон, за да подчертае размера, бе изобразен левиатан & до него драскулката, изобразяваща човече, изглеждаше като петънце. Големият южен кърт, *Talpa Ferox Rex*. Това бе животното, което ровеше пред него. Шам потръпна.

Земята & релсите бяха сиви като небето. Близко до хоризонта нос, по-голям от самия него, отново разрови земята. Звярът струпа къртичина до нещо, което отначало Шам взе за изсъхнало дърво, а после разбра, че е някаква ръждясала метална подпора, катурнала се в стари времена, щръкнала нагоре като крака на умряло бръмбарово куче. Дори & тъй надълбоко сред студа & отпадците имаше останки от крушения.

Екипажът бе увиснал по камбуза на „Медис“, люлееше се между вагоните & върху наблюдателните платформи & набиваше напористо крак над главата на Шам. „Слушам, слушам, слушам, капитане...“ – избъбри от високоговорителите гласът на Сундер Наби, дежурния по вахта. Капитанът сигурно бе задал въпрос по уоки-токито & Наби сигурно бе забравил да превключи на частен разговор. Той излъчи отговора си пред целия влак, сред шума на тракащите зъби & тежкия питмански акцент: „Голям нерез, капитане. Много месо, мас, кожа. Вижте го какъв е бърз...“

Линията кривна, „Медис“ маневрира, вятърът натика в устата на Шам хапка дизелов въздух. Той се изплю в хресталака покрай релсите.

– А? Ами *черен* е, капитане – отвърна Наби в отговор на нечуто запитване. – Разбира се. Хубав тъмен кърт, черен.

Пауза. Целият влак като че се сконфузи. После:

– Така... – Това беше нов глас. Капитан Абакат Нафи се подключи. – Внимание. Кърт. Видяхте го. Спирачи, стрелочници: на позиция. Харпунджии: готови. Готовност за спускане на вагонетки. Увеличете скоростта.

„Медис“ ускори ход. Шам се опита да се вслуша през краката си, както го бяха учили. Промяна, реши той, от *шрашиаа* към *драг'ндрагун*. Изучаваше наименованията на тракането на колелетата.

– Как върви лечението?

Шам се завъртя. Д-р Лиш Фремло се взираше в него от прага на купето. Слаб, на години, енергичен, изкорубен като брулените от вятъра скали, докторът гледаше Шам изпод чорлавата си коса с цвят на пистолет. „Ох, опазили ме Каменноликите – помисли си Шам. – От колко време си там?“ Фремло огледа разхвърляните вътрешности от дърво & плат, които Шам бе извадил от кухия корем на манекен & които досега несъмнено би

трябвало да е етикетирал & заменил, а те все още се вър-
галяха навсякъде.

– Работа, докторе – отвърна Шам. – Малко се... Има-
ше...

– А... – Фремло трепна, щом видя пресните разрези, нанесени от Шам с джобното му ножче по кожата на модела. – Що за невярна болест си лепнал на клетника, Шам ап Сурап? Може би е редно да се намеся. – Докторът вдигна безапелационно пръст & заговори, не грубо, с онзи сдържан, звучен глас: – Студентският живот не е блясък & искри, знам. Вземи да научиш две неща. Едното е да... – Фремло направи леко движение. – Да се успокоиш. А другото е какво може да ти се опрости. Това е първият голям южняк за това пътуване, което ще рече, твоят първи южняк изобщо. Никой – включително аз – & гонадите на влаков маймун не дава в момента за това дали се упражняваш или не.

Сърцето на Шам затупа учестено.

– Давай – подкани го докторът. – Само недей да се пречкаш.

ШАМ ИЗПЪШКА ОТ СТУД. ПОВЕЧЕТО от екипажа бяха облечени в кожи. Дори & Рай Шосундер, който на минаване го изгледа важно-важно, имаше приличен заешки елек. Рай беше по-малък & като каютен прислужник – технически по-долу в йерархията на „Медис“ & от Шам, но беше стъпвал на релси & веднъж преди това, което в парцаливата меритокрация на къртоловния влак му даваше предимство. Шам се сгуши в евтиното си яке от кожа на вомбат.

Екипажът се блъскаше по пътеките & товарните платформи, въртеше лебедки, точеше остриета, смазваше колелетата на за-копчаните вагонетки. Високо горе Наби се люлееше в кошницата си под балона наблюдателница.

Бойза Гоу Мбендей, първият помощник, стоеше на наблюдателната платформа на покрива на последния вагон. Той беше мършав, мургав & енергичен нервак със сплъстена от насрещния вятър рижа коса. Проследяваше напредъка им по карти & мърмореше на жената зад него. Капитан Нафи.

Нафи наблюдаваше кърта през огромен телескоп. Държеше го стабилно до окото си въпреки размерите му & въпреки че го крепеше с една ръка – със силната си десница. Не беше висока, ала привличаше погледа. Бе стъпила здраво в боеподобна поза. Дългата ѝ побеляла коса бе привързана назад с панделка. Тя не

помръдваше, а кафявото ѝ, покрито с петна от старост палто се развяваше около нея. По обемистата ѝ механична лява ръка при-мигваха лампички. Металът & слоновата кост по нея прищраква-ха & трептяха.

„Медис“ тракаше през заснежената равнина. Вдигна ско-ростта & от *драг'ндрагун* премина в друг ритъм. Покрай скали, пукнатини & плитки пропасти, покрай струпани тайнствени ве-ти останки.

Светлината вдъхваше благоговение на Шам. Той погледна нагоре, към две или повече мили свеж въздух & през него – към грозната кълбяща се граница на вредоносните облаци, отбеляз-ваща горното небе. Храсти, шипести & черни като желязо, про-фучаваха покрай тях, а понякога & парчета истинско желязо, стърчащи там от погребани древни времена. Докъдето очи ви-дят, до & отвъд хоризонта във всички посоки гледката бе покрита с плетеница от безкрайни & безбройни релси.

Морелсите.

Дълги прави участъци, тесни завои; метални релси върху дър-вени траверси, които се застъпваха, виеха се в спирали, пресичаха се в метални възли; отклоняваха се във временни странични коло-вози, които достигаха до главни линии & отново се вливаха в тях. Тук железопътните линии се разстилаха & оставяха между тях ме-три непокътната земя; там се приближаваха толкова едни до дру-ги, че Шам можеше да прескача от една на друга, въпреки че тази идея го разтрисаше по-силно & от студа. Там, където се събираха – линии се засичаха с линии под двайсет хиляди ъгъла – имаше ме-ханизми, всякакви видове стрелки: У-образни разклони, препле-тени коловози за разминаване, глухи линии, прелези, единични & двойни отклонения. А на приближаване към всички тях изникваха семафори, стрелки, приематели или ръчни превключвачи.

Къртицата се гмуркаше под пътната почва или камъка, по който минаваха тези релси, & изпъкналата бразда от пръст, от-белязваща преминаването ѝ, изчезваше & отново се надигаше & нагъваше земята между метала. Насипът на дирята ѝ описваше прекъснатата линия.

Капитанката вдигна микрофон & даде инструкции с прашащ глас:

– Стрелочници, на позиция!

Миризма на дизел отново обляхна Шам & този път му хареса. Стрелочниците се наведоха от пътеката, опасваща локомотива, от платформите на втория & четвъртия вагон, размахали регулатори & куки.

– Дясно на борд! – изкомандва капитанката, щом забеляза, че къртицата променя курса си & един стрелочник насочи дистанционното си към приближаващия транспондер. Стрелката прещрака; сигналът се смени. „Медис“ стигна до разклонението & зави по новата линия, отново по дирята ѝ.

– Дясно на борд... Ляво на борд... Пак ляво на борд... – Кънтящите по високоговорителя инструкции вкарваха „Медис“ все по-надълбоко сред арктическите отпадъци, той лавираше на зигзаг по дървото & метала, от релса на релса в морелсите, тракаше по съединенията & все повече догонваше бързата, лъкатушна диря на къртицата.

– Ляво на борд! – чу се заповед & една стрелочничка се подчини. Но Мбендей се провикна:

– Задръж!

– Ляво на борд! – кресна капитанката.

Стрелочничката отново натисна своя бутон, но беше късно – семафорът весело профуча край тях (така се стори на Шам, сякаш той знаеше, че това ще предизвика безредие & се кефеше). Шам не можеше да диша. Пръстите му стиснаха парапета. „Медис“ сега фучеше към стрелката & ги носеше към онова, което бе пошурило Мбендей...

...& тук Заро Гънст, който се взеше на съединението между петия & шестия вагон, се наведе с една кука & наперено, с точността на въоръжен с копие рицар, халоса лоста в движение.

Ударът строши пръта му & го запокити с трополене сред морелсите, но стрелката с трясък се премести, щом хлътна под фигурата на носа & предните колела на „Медис“ се плъзнаха по възела. Влакът продължи отново по безопасна линия.

– Браво на онзи – рече капитанката. – Беше зле отбелязана смяна на ширината на линиите.

Шам издиша. За няколко часа с индустриален крик & като нямаш избор, може да смениш ширината на колелетата на влака. Но да връхлетиш върху прехода в движение? Щяха да претърпят влакокрушение.

– Е... – рече капитан Нафи. – Хитрец е той. Да ни вкара в беля. Къртиш, стари кърте!

Екипажът изръкопляска – традиционният отклик на тази традиционна похвала за такава хитрост, проявена от плячката.

Навътре в гъсталака на морелсите.

Къртът забави ход. „Медис“ се прехвърли на друга линия, направи завой, удари спирачки & остана на разстояние, докато заровилият се хищник душеше за едри тундрови червеи, нащрек за преследвачи. Не само железничарите можеха да разчитат вибрациите на влаковете. Някои зверове усещаха тракането & пулса на железницата от мили разстояние. Крановете на палубата полека спуснаха вагонетките върху съседните линии.

Екипажите на вагонетките форсираха малките си двигатели, местеха леко стрелките. Те бавно се запribлижаваха.

– Той се задейства.

Шам сепнато погледна нагоре. До него Хоб Вуринам, младият юнга, се беше навел въодушевено напред. С обиграна напереност той вдигна яката на опърпаната си премяна – палто третачетвърта ръка. – Старият кадифен господин ги чува.

Надигна се къртичина. Показаха се мустаци, носът на тъмна глава. Беше голям. Муцуната се завъртя ту на едната, ту на другата страна & разпръсна пръст & лиги. Устата се отвори – претъпкана със зъби. Къртицата имаше добър слух, но двойното изтракване на взела я обърка. Тя изръмжа продрано.

С внезапен яростен удар един снаряд се стовари до нея. Кирагабо Лък – землячка на Шам, туземка от Стрегай, свирепа харпунджийка – бе стреляла & не улучи.

Къртът на мига се изправи & се залови скоростно да копае. Харпунджията на Вагонетка 2, Данджамин Бинайтли, едър мъжага с лунносив тен & жълта коса от горите на Гълфласк, изкряска с варварския си акцент & екипажът му препусна напред; разхвърчаха се буци пръст. Бинайтли натисна спусъка.

Нищо. Харпунът засече.

– По дяволите! – изруга Вуринам. Съскаше като зрител на мач по пънтбол. – Не улучи!

Но Бинайтли, огромният горянин, беше се научил да ловува с копие, увиснал с главата надолу от лиани. Беше се доказал като зрял мъж, като прониза с копие сурикат от пет-

найсет метра & го завъртя толкова бързо, че семейството му дори не забеляза. Бинайтли извади харпуна от калъфа му. Вдигна тежкото оръжие – мускулите му се издуха като тухли под кожата, а вагонетката все повече приближаваше към ровещия грамаден звяр. Наклони се назад, изчака – & после изстреля снаряда право в къртицата.

Изправи се къртът на задни лапи & изрева. Копието се разтресе. Въжето на харпуна изплющя & се разви, щом звярът се замята, кръв шурна по пръстта. Релсите се изметнаха & вагонетката се втурна напред, повлечена от животното. Бързо! – те вързаха почвена котва за въжето & я метнаха зад борда.

Другата вагонетка се върна в играта & Кирагабо втория път не пропусна. Още котви задраха земята зад ревящата яма & разбеснялата се пръст. „Медис“ се разтресе & потегли след къртоловните вагонетки.

Канджите пречеа на подземника да рови надълбоко. Той стърчеше наполовина над земята. Закръжиха лешояди. По-напегнените прехвърчаха да го къват & къртът разтръска рунтавата си козина.

& най-сетне, сред лагуна от камениста степ – петно от пръст сред безкрая на релсите, той се спря. Потръпна & после замря. Когато лакомите гларелси пак накацах по косматата могила на тялото му, той не ги изтръска.

Светът притихна. Последно издихание. Смрачаваше се. Екипажът на къртоловния влак „Медис“ точеше ножове. Вярващите благодаряха на Каменноликите или на Мария Ана, или на Боговете свадливци, или на Гущера, или на Схватливия Ом, или на онзи, в когото вярвах. Свободомислещите също имаха пред какво да благоговоят.

Големият южен кърт беше мъртъв.